

OVAM.link

AFVAL-, BODEM- EN DUURZAAM MATERIALENBELEID
VOOR DE PROFESSIONAL

OKTOBER 2025 - N° 50

Van ladder tot partytent

Hoe delen bijdraagt aan de circulaire economie

30 jaar Bodemdecreet:
3 experts aan
het woord

Gft weldra apart
ingezameld in elke
Vlaamse gemeente

Wie wint
de Ecodesign
Award 2025?

SAMEN MAKEN WE
MORGEN MOOIER

OVAM

Vlaanderen
is materiaalbewust

- 04 Afval- en materialen-
preventiecongres
- 05 De bodem als bondgenoot
- 10 Naar een gedeelde toekomst
- 13 Kort en bondig
- 14 Gft apart in alle gemeenten:
een grote stap naar
minder restafval
- 20 Revi wint Ecodesign
Award 2025

Vooruitkijken met vertrouwen: 30 jaar Bodemdecreet als hefboom voor een circulaire toekomst

Beste lezer,

Dertig jaar geleden zette Vlaanderen een moedige stap met het Bodemdecreet (p. 5). Wat begon als een pionierswerk rond bodem-sanering, groeide uit tot een breed gedragen beleid waarin bodemzorg, klimaatadaptatie en biodiversiteit hand in hand gaan. Vandaag zijn we opnieuw pioniers: we verbreden onze blik en maken van bodemzorg een strategisch instrument voor een veerkrachtige samenleving.

Diezelfde pioniersgeest zien we in de circulaire initiatieven die Vlaanderen rijk is. De Green Deal Huren en Delen daagt ons uit om anders te consumeren, samen te werken en te delen (p. 10). Het is een uitnodiging om niet langer te denken in bezit, maar in toegang en gebruik.

Ook in het afvalbeleid blijven we innoveren. De verplichte gft-inzameling vanaf 2026 is een cruciale stap richting minder restafval én meer circulaire impact (p. 14). Gft-afval is immers een waardevolle grondstof: het kan worden omgezet in compost die onze bodem kan verbeteren of in biogas als hernieuwbare energiebron.

Als OVAM blijven we inzetten op samenwerking, innovatie en kennisdeling. We werken aan een beleid dat niet alleen inspeelt op de uitdagingen van vandaag, maar ook toekomstgericht is. Met concrete projecten, sterke partnerschappen en een open blik op Europa en de wereld. Want de uitdagingen zijn groot, maar het potentieel is nog groter.

Veel leesplezier!

Werner Annaert,
Administrateur-generaal
van OVAM

MEER WETEN?

OVAM is geïnteresseerd in uw vragen, opmerkingen en suggesties.

Schrijf ons via ovam.link@ovam.be

facebook.com/ovam.be

[@OVAMVL](https://twitter.com/OVAMVL)

linkedin.com/company/ovam

COLOFON

**Verantwoordelijke uitgever
en hoofdredacteur**
Ine Wenmaekers

redactieraad
Ine Wenmaekers, Annelies D'Hollander,
Arianne Acke, Eline Aerts, Fredrik van Dijk,
Jan Verheyen, Johanna Deconinck, Kathleen
Colaes, Klaartje De Boeck, Liesbeth Van
Ackeleyn, Nathalie Van Trier, Sofie Triest

Redactieadres
OVAM, Stationsstraat 110,
2800 Mechelen. ovam.link@ovam.be

Foto's
OVAM, WijDelen

Redactie en realisatie
Bridgeneers

Wettelijk depotnummer
D/2025/5024/38

Oplage
2600 ex.

De meningen die derden in dit magazine vertolken, vallen buiten de verantwoordelijkheid van OVAM. Gegevens uit dit magazine mag u overnemen mits de bron wordt vermeld. OVAM en de bij deze uitgave betrokken redactie en medewerkers aanvaarden geen aansprakelijkheid voor gevolgen die zouden kunnen ontstaan uit het gebruik van in deze uitgave opgenomen informatie.

OVAM stelt voor:

Afval- en materialen- PREVENTIECONGRES

4 december 2025, 12u – 18u
Congrescentrum Lamot,
Mechelen

Schrijf u
in voor
21.11.2025

Hoe gebruiken we minder grondstoffen, produceren we minder afval en verkleinen we onze milieu-impact? Om onze Vlaamse en Europese ambities waar te maken zullen we verspilling moeten vermijden en van hergebruik een speerpunt maken. Aan een krachtig preventiebeleid valt kort gezegd niet te ontsnappen.

Tijdens het OVAM-congres, in samenwerking met Vlaanderen Circulair, staan afval- en materialenpreventie centraal als sleutel tot een circulaire economie. Verwacht inspirerende inzichten, vernieuwende strategieën en concrete voorbeelden die tonen hoe preventie écht het verschil maakt.

Deelnemen is gratis,
na inschrijving.
Meer info? Scan hier!

Op het programma

12u Onthaal en
broodjeslunch

13u Plenaire openingssessie door
Vlaams minister voor
Landbouw en Omgeving
Jo Brouns en professor
Milieubeleid Hans Bruyninckx

14u Themasessies
Kies één van de drie parallel
lopende sessies
Sessie 1: Preventie van voedselverlies
Sessie 2: Preventie bij
consumentengoederen
Sessie 3: Preventie in de bouwsector

16u Pauze

16u15 Plenair paneldebat

17u Slotwoord door Werner Annaert,
administrateur-generaal OVAM

17u10 Netwerkreceptie

3 stemmen over
bodemborg in
Vlaanderen

De bodem als bondgenoot

Johan
Ceenaeme
OVAM

Senior
bodemexpert

Onze bodem is veel meer dan alleen de aarde onder onze voeten. Met het Vlaamse Bodemdecreet groeide 30 jaar geleden stilaan dat besef. Na het belangrijke pionierswerk rond sanering, staat bodemborg ondertussen in brede zin op de agenda: van klimaatadaptatie en biodiversiteit tot ruimtelijke kwaliteit. In dit gesprek delen drie experts hun visie: **Dorien Gorteman (Arcadis), Johan Ceenaeme (OVAM) en Vito Leyssens (Vereniging Voor Openbaar Groen)**. Elk vanuit hun rol, maar met een gedeelde missie: het besef doen groeien dat een gezonde bodem cruciaal is.

In 1995 ging het Bodemdecreet van start. Een stevig juridisch kader dat Vlaanderen op de kaart zette als voortrekker in bodemsanering. Vandaag is bodemborg geëvolueerd tot een breder verhaal. Johan Ceenaeme, senior bodemexpert bij OVAM, was erbij van in het begin.

Hoe heb jij die beginjaren van het Bodemdecreet beleefd?

Ik startte in 1995, toen het decreet van kracht ging. Het was een stevig kader, maar slechts een begin: we moesten het invullen, handen en voeten geven. Dat gaf vrijheid, maar ook verantwoordelijkheid. Het voelde echt als pionieren.

Hoe zag dat pionieren er concreet uit?

We waren een kleine ploeg van zo'n zeven mensen. De dossiers stroomden binnen: letterlijk in postzakken, van bedrijven die wilden aantonen dat hun verontreiniging historisch was. We moesten tegelijk het nieuwe beleid uitwerken én de dossiers beoordelen. Dat was intens, maar ook boeiend. We hebben met beperkte middelen een stevig fundament gelegd.

Was er veel weerstand tegen die nieuwe aanpak?

Zeker. Vooral rond overdrachten bestond vrees: transacties zouden stilvallen door regelgeving, vooral bij faillissementen. We moesten snel oplossingen zoeken, onder maatschappelijke druk, om dossiers te behandelen en bodemattesten af te leveren.

Hoe evolueerde dat beleid de voorbije 30 jaar?

Tot ongeveer 2018 draaide beleid

vooral om richtlijnen verfijnen en saneren van verontreinigde gronden. Iedereen wist wat hij moest doen. Maar in 2021 kwam de PFAS-crisis. Nieuwe verontreinigingen, nieuwe onderzoeken én het besef dat ook andere aspecten van bodemkwaliteit, zoals bodemstructuur, koolstofgehalte, erosie en ecosysteemdiensten cruciaal zijn. Die verbreding van het beleid heeft onze aanpak opnieuw een pak meer futureproof gemaakt.

Wat betekende dat voor de rol van OVAM?

We doen niet langer alleen wetenschappelijk-technisch beleidsvoorbereidend onderzoek, maar bekijken ook bredere maatschappelijke argumenten die we meenemen in kosten-batenanalyses. We moeten voortdurend keuzes maken, want niet alles kan gesaneerd worden. Dat vraagt nuance en dus ook goede communicatie. Omdat in een gepolariseerd debat keuzes niet altijd positief onthaald worden, is voor die shift naar

een bredere aanpak en heldere communicatie echt belangrijk.

Zijn we internationaal nog steeds koploper?

Ja. Wat wij in 1995 deden, probeert Europa nu via de Soil Monitoring Law te realiseren. Toen ik ons beleid en aanpak onlangs voorstelde op het Common Forum, een netwerk van Europese beleidsmakers, waren de reacties duidelijk: "Jullie zijn alweer een stap verder."

Wat zijn de grootste uitdagingen vandaag?

Het bodemverhaal tot bij het grote publiek brengen zodat iedereen mee voor de bodem zorgt. Want voor chemische vervuiling kunnen we verplichtingen opleggen, maar voor bredere bodemzorg is alweer goede communicatie nodig. Dat vraagt een nieuwe houding van overheid én bevolking. Maar het bewustzijn groeit.

Wat betekent pionieren op dit moment?

Durven verbreden, communiceren en keuzes maken. We waren pioniers toen en blijven dat vandaag, met vertrouwen in wat we al realiseerden en enthousiasme voor wat een gezonde bodem allemaal kan.

“Een gezonde bodem is zoveel meer dan een schone bodem.”

Dorien Gorteman
Arcadis

Bodemsaneringsdeskundige

Dorien Gorteman werkt als bodemsaneringsdeskundige bij Arcadis. Ze kent de bodem letterlijk van binnen-uit: van oriënterend onderzoek tot sanering, van beleidsstudies tot terreinwerk.

Wat houdt een job als bodemsaneringsdeskundige in?

We voeren bodemonderzoeken uit, stellen saneringsprojecten op en begeleiden de uitvoering. We zijn de schakel tussen de klant en OVAM. We zorgen dat alles correct wordt onderzocht, gerapporteerd en opgevolgd. Maar we denken ook mee over preventie, duurzaamheid en bredere bodemzorg.

Jullie voorkomen ook veel problemen?

Absoluut. Niet alleen bij bodemonderzoeken en saneringen, maar ook bij graafwerken kijken we al naar risicofactoren en wijzen we op zaken die duurzaam aangepakt kunnen worden. En voor beleidsstudies geven we onze visie op thema's als bodemge-

zondheid, klimaatadaptatie en natuurgebaseerde oplossingen.

Wat zijn die natuurgebaseerde oplossingen?

De klassieke aanpak van bodemsaneringen was vaak ontgraven van verontreinigde grond en oppompen van verontreinigd grondwater. Dit is de afgelopen 30 jaar reeds veel meer geëvolueerd naar het weg nemen van bronzones en vervolgens ook kijken wat we op het terrein zelf nog extra kunnen doen, met minder ingrijpende technieken die wel zorgen voor een betere bodemkwaliteit. Bodems hebben een zelfreinigend vermogen. Door de juiste omstandigheden te creëren, kunnen we dat stimuleren. Denk aan beplanting, ontharding of, toevoegen van humusrijke lagen.

Dat klinkt als een heel andere manier van werken dan vroeger.

Ja, en dat is ook nodig. De PFAS-crisis heeft dat besef versneld. We moesten onze rapportage en aanpak razendsnel bijsturen. Het was intens, maar leerzaam. En het heeft de sector wakker geschud.

Groeit dat besef ook bij onze overheden?

Zeker. Neem nu wegenwerken: daar wordt steeds meer aandacht besteed aan infiltratie van opgepompt grondwater, het vermijden van verharding en het hergebruik van grond. Wij volgen dat op, doen vooraf inschattingen en nemen stalen als er gegraven wordt. Zo kunnen we de bodemkwaliteit monitoren en onderzoeken we of de grond die vrijkomt op een duurzame en hoogwaardige manier hergebruikt kan worden. Dat voorkomt onnodig transport en verlies van kwaliteitsvolle bodem waar het organisch materiaal, de structuur en de biodiversiteit zo goed mogelijk kan behouden blijven.

Wat kunnen burgers doen?

Heel wat! Vermijd verharding, gebruik compost in plaats van

Terhills,
Dilsen-Stokkem

kunstmest, werk niet met pesticiden. Laat bladeren in de tuin gewoon liggen in de winter. Dat zijn eenvoudige dingen die een groot verschil maken. Vertrouw op wat de natuur al doet.

Is dat ook de beste aanpak bij wat men 'diffuse verontreiniging' noemt?

Dat is verontreiniging waarbij niet één duidelijke bron aanwijsbaar is. Denk aan verkeer, overstromingen of het historische gebruik van pesticiden: de stoffen die daarbij vrijkomen zitten zowat overal in lage concentraties. De klassieke aanpak – per perceel inventariseren – werkt hier niet. We moeten dus anders gaan denken: meer preventie, beheer en bewustwording.

Waar ziet u de grootste versnelling of technische innovatie?

Er zijn veel proefprojecten, bijvoorbeeld rond natuurgebaseerde oplossingen zoals fyto-remediatie. Maar de brede uitrol moet nog komen. Het beleid is in beweging, het bewustzijn groeit en het decreet wordt gaandeweg aangepast. De komende tien jaar moeten we dus vooral werk maken van een brede toepassing in de praktijk.

“We waren pioniers toen. En we zijn het vandaag nog steeds.”

Arseenfabriek
Bocholt

“De bodem is de stille kracht onder al onze klimaatmaatregelen.”

Vito Leyssens
VVOG

Bodemexpert

Vito Leyssens is bodemexpert bij de Vereniging voor Openbaar Groen (VVOG). In samenwerking met OVAM en Vlaanderen Circulair werkt hij aan een structurele verankering van bodemzorg in het lokale beleid.

Wat is de rol van VVOG op het vlak van bodembeleid?

VVOG is een kennis- en netwerkcentrum voor lokale besturen. We verzamelen goede praktijken, geven webinars, schrijven artikels en helpen steden en gemeenten om zelf met bodemzorg aan de slag te gaan. Mijn persoonlijke missie is om een eerste lokaal bodembeleid op poten zetten.

Wat betekent bodembeleid vandaag?

Tot voor kort ging bodembeleid vooral over saneren: wat doen we met vervuilde bodems? Preventie kreeg amper aandacht. Maar we beseffen steeds meer dat wat onder de grond gebeurt minstens zo belangrijk is als wat erboven groeit. Zonder gezonde bodem zijn er bijvoorbeeld geen gezonde bomen. En dus ook geen schaduw, geen waterbuffering, geen verkoe-ling. De bodem is de stille kracht onder al onze klimaatmaatregelen.

Wat is een gezonde bodem precies?

Die is veerkrachtig, houdt water vast, ondersteunt plantenleven en draagt bij aan de gezondheid van mens en natuur. Je kan het vergelijken met het microbiom in onze darmen: hoe meer biodiversiteit, hoe beter heel wat functies werken. En het is ook economisch slim, want investeren in bodemkwaliteit voorkomt schade door erosie, overstromingen of mislukte aanplantingen.

Investeren in onze bodem levert dus meer op dan we denken?

In het Heuvelland of de leemstreek, bijvoorbeeld, kan een slecht gestructureerde bodem bij hevige regenval veranderen in een modderstroom. Wat normaal gezien waardevolle landbouwgrond is, wordt dan plots een schadepost. Net zoals bij kwalitatief openbaar groen zit de winst vaak in het voorkomen van kosten. Een wetland of drasland lijkt misschien duur, tot er plots een waterbom valt en je 3 miljoen euro schade vermijdt. Die maatschappelijke winst zie je niet meteen op de rekening, maar ze is er wel.

Wat kunnen lokale besturen dan concreet doen?

De eerste stap is: kijk wat er al is. In plaats van bodems af te graven en te vervangen door teelaarde, kunnen we beter de bestaande bodem respecteren en onze plannen daaraan aanpassen. Laat planten staan, laat bladeren liggen en werk met de natuur samen. Een prachtig voorbeeld is de stadsbegraafplaats van Leuven. Daar laten ze bewust de bladeren liggen. Dat lijkt banaal, maar het is een

Haven van
Antwerpen -
Petroleum Zuid

krachtige ingreep: het voedt het bodemleven, verbetert de structuur en maakt het beheer goedkoper. Geen dure compost, geen afvoer van groenafval, gewoon de natuur die het werk doet.

Wat zijn de grootste uitdagingen waarmee u geconfronteerd wordt?

Dat we bodem vaak niet zien als iets waardevols. We spreken over 'grond' alsof het een neutrale massa is. Maar een bodem is een levend systeem, gevormd over duizenden jaren. Vlaanderen heeft een enorme bodemdiversiteit op een kleine oppervlakte: van droge zandgronden in de Kempen, over vruchtbare leem in Vlaams-Brabant, tot zware kleigronden in de polders. Die variatie is een troef, maar ook een verantwoordelijkheid. In alles wat we doen, zouden we meer

rekening moeten houden met die lokale bodemeigenschappen.

Gebeurt er vandaag genoeg op beleidsniveau?

Er beweegt veel. Vlaanderen heeft het Cmon-meetnet-project opgestart, waarbij het de koolstofopslag in de bovenste 30 cm van de bodem systematisch monitort. Dat is belangrijk, want meten is weten. Maar minstens even belangrijk is het werk van het zogeheten *MollenNetwerk*. Dat is een beleidswerkgroep van Grond+Zaken waarvan OVAM één van de trekkers is. Daarin werken verschillende actoren - van lokale besturen tot onderzoekers en middenveld - samen aan een gedeelde visie rond bodemzorg. Hun doel? Die visie maximaal inschrijven in de herziening van beleidsdocumenten. Niet als bijlage, maar echt als uitgangspunt.

Wat kan u doen voor de bodem?

- Laat bladeren liggen in parken en begraafplaatsen. Dat voedt het bodemleven.
- Vermijd onnodige afgravingen. Werk met de bestaande bodemstructuur.
- Plant inheemse, diverse beplanting. Biodiversiteit boven én onder de grond versterken elkaar. Gebruik geen schadelijke stoffen.
- Denk bij elk project aan infiltratie en sponswerking. Water vasthouden is goud waard. Vermijd verhard en beperk betreden of bewerken.
- Sluit aan bij het bodemnetwerk van VVOG en OVAM. Deel kennis, leer van anderen.

MEER WETEN?

Neem contact op met het Loket Bodem via vvo.info. Of ontdek inspirerende voorbeelden op ovam.vlaanderen.be.

Het is een stille revolutie. Bodemzorg wordt niet langer gezien als een technische randvoorwaarde, maar als een strategisch beleidsinstrument. En dat is nodig, want de uitdagingen zijn groot. De ene helft van het jaar staan kelders onder water, de andere helft sterven mensen door extreme hitte. We hebben geen tijd meer om te wachten.

Zijn er vandaag inspirerende projecten die u hoopvol stemmen?

De mooiste bodems zijn diegene die we met rust gelaten hebben. Soms is niets doen de beste maatregel. De natuur werkt gratis, neemt geen verlof en levert vaak betere resultaten dan wij.

Maar er zijn zeker voorbeelden van kleine ingrepen met grote impact. In Rumst werd bij een verkaveling de naastgelegen beek

hermeanderd. Dat vermindert de overstromingsdruk stroomafwaarts én verhoogt de woonkwaliteit. Of denk aan fyto-remediatie in Mol, waar bomen worden ingezet om vervuilde bodems te saneren. Dat is traag, maar duurzaam en visueel aantrekkelijk.

Wat is u droom voor de toekomst?

Dat we beseffen dat bodem geen synoniem is voor grond, maar een uniek natuurlijk erfgoed. En dat we die rijkdom koesteren. Want dat heeft alleen maar voordelen. En die zijn vaak van levensbelang. Ik zeg altijd: als water het nieuwe goud is, dan is bodem de nieuwe bank. Daar kunnen we ons appeltje voor de dorst in bewaren. ●

Naar een gedeelde toekomst

Hoe de Green Deal **Huren en Delen** ons koopgedrag uitdaagt en mikt op systeemverandering

Wat als huren of delen van spullen net zo vanzelfsprekend zou zijn als kopen? Met die ambitie sloegen WijDelen vzw en Vlaanderen Circulair de handen in elkaar voor de Green Deal Huren en Delen. Het doel: een mentaliteitsverschuiving op gang brengen die minder verspilling, meer samenwerking en duurzamere consumptie mogelijk maakt. We spreken met coördinatoren **Lieven D'hondt (WijDelen vzw)** en **Brigitte Mouligneau (Vlaanderen Circulair/OVAM)** over drempels, doorbraken en de kracht van gedeeld gebruik.

Hoe is jullie samenwerking gestart?

Lieven: "Met WijDelen vzw waren we actief met projecten zoals Peerby en Op Wielekes. Peerby is een online platform waar mensen spullen van elkaar kunnen lenen, van een ladder tot een partytent. Het draait om vertrouwen tussen burens en het idee dat je niet alles zelf hoeft te bezitten. Op Wielekes is dan weer een uitleendienst voor kinderfietsen. Voor een kleine bijdrage kunnen gezinnen er een fiets gebruiken en inruilen wanneer hun kind uitgroeit. Beide initiatieven combineren duurzaamheid met gebruiksgemak en sociale

Lieven D'hondt

WijDelen vzw

Coördinator

Brigitte Mouligneau

Vlaanderen Circulair/
OVAM

Coördinator

meerwaarde. Maar hoe succesvol die ook zijn, we merkten dat ze op zich de samenleving niet fundamenteel veranderen. We wilden breder gaan, maatschappijbreed. Toen wees iemand ons op het instrument van de Green Deal. Dat gaf ons de kans om het thema structureel op de kaart te zetten."

Brigitte: "Binnen Vlaanderen Circulair waren we al bezig met Green Deals rond circulair bouwen en aankopen. Maar Lieven had gelijk toen hij opmerkte dat huren en delen onderbelicht bleven. Zijn verhaal was een wake-upcall. Er bleek een hele groep spelers die we nog niet bereikten. We hebben het initiatief dan ook mee ondersteund en gefaciliteerd. Niet door het zelf te trekken, maar door de juiste netwerken te verbinden, partners te betrekken en het proces te versterken."

Wat willen jullie met deze Green Deal precies in beweging brengen?

Lieven: "We hebben bewust ambitieus ingezet: van verhuurbedrijven tot burgerinitiatieven, overheden en kennisinstellingen. Samen hebben we zes grote uitdagingen gedefinieerd, zoals betere businessmodellen en meer gebruiksgemak. De grootste uitdaging? Delen en huren even makkelijk maken als kopen. Daarom hebben we ook een dossier ingediend voor het VLAIO Living Labs-traject. Dat gaf ons de kans om te experimenteren met oplossingen, zoals we dat samen met steden zoals Gent en Brugge al deden, maar ook met bedrijven als AS Adventure en verhuurplatformen zoals Boels."

Brigitte: "Wij hebben dat traject mee voorbereid en ondersteund vanuit Vlaanderen Circulair. Voor ons was het essentieel om goed te begrijpen waar het vandaag nog spaak loopt. Zijn het logistieke drempels? Juridische barrières? Of zit het in het gedrag van mensen? Die inzichten gebruiken we om samen met lokale

"De grootste drempel is dat mensen er simpelweg niet aan denken."

besturen en organisaties structurele oplossingen te zoeken."

Wat maakt huren en delen vandaag nog lastig?

Brigitte: "Soms zijn er boekhoudkundige obstakels. Lokale besturen kunnen bijvoorbeeld moeilijk materiaal huren, omdat het in de begroting als werkskost moet worden geboekt. Of gebruikers vragen zich af: wat als ik het stuk maak? Daarnaast moet het gaan over kwaliteit en duurzaamheid. Kijk naar de deelsteps: in het begin gingen die vaak stuk, er was weinig regulering en ze lagen soms letterlijk op straat. Intussen zetten aanbieders sterker in op herstelbaarheid, regulering en degelijkheid. Dat is wat we willen stimuleren: minder verspilling, betere producten, meer betrouwbaarheid."

Lieven: "De grootste drempel is dat mensen er simpelweg niet aan denken. Huren of delen komt niet vanzelf op. Zoek je een boormachine, dan typ je 'boormachine kopen' in Google. De markt is volledig gericht op kopen. De huurspelers kunnen moeilijk concurreren met het marketinggeweld van grote verkopers. Gelukkig zien we verschuiving: bol.com denkt na over verhuur en bedrijven in de bouw- en landbouwsector huren al standaard materiaal."

Wat leerden jullie uit het traject tot nu toe?

Brigitte: "De kruisbestuiving tussen kleine en grote spelers is enorm waardevol. Grote spelers leren van de flexibiliteit van burgerinitiatieven en omgekeerd. Dat zie je bij verhuurbedrijven die inspiratie

halen bij uitleendienstten of bij sociale organisaties die technologische oplossingen verkennen.”

Lieven: “Er zijn veel mooie voorbeelden. Decathlon vond via ons netwerk Twintag, een start-up die digitale productpaspoorten maakt. Daarmee kunnen klanten en medewerkers zien hoe ze best omgaan met het materiaal. En neem AS Adventure: zij lanceerden ‘Avontuur te huur’, waarmee je kampeeruitrusting kan huren in plaats van kopen. Dat is duurzaam én slim: je gebruikt alleen wat je nodig hebt.”

Brigitte: “We zien ook sociale innovatie. Smaak, een workshopplek, verhuurt geen pastamachine zonder context: je leert er eerst hoe je pasta maakt. Die aanpak werkt verbindend en verlaagt de drempel. In Gent en Brugge zetten we sterk in op het sociale aspect van delen: het brengt mensen samen, bevordert contact in buurten en laat burgers ervaren dat delen net éxtra waarde oplevert. De samenwerking met lokale besturen toont dat het beleid een sleutelrol kan spelen om gedeeld gebruik te verankeren.”

Delen is ook een kwestie van taal. Is daar voldoende bewustzijn over?

Brigitte: “Woorden doen ertoe. ‘Delen’ roept bij sommigen weerstand op. Het klinkt vrijblijvend of alsof je iets moet afstaan. Maar eigenlijk gaat het over toegang. Je hoeft iets niet te bezitten om het te gebruiken. Denk aan Dobber: je wandelt langs het water, ziet een kastje en zit binnen een minuut in een kajak. Geen gedoe, geen formulieren, gewoon gemak.”

Lieven: “We zoeken naar woorden die aanspreken. ‘Huren’ en ‘delen’ zijn herkenbaar, maar we proberen ook de voordelen tastbaar te maken. Minder spullen betekent minder opslagruimte, minder kosten, en minder materiaalverbruik. En als het goed georganiseerd is, dan is het vooral: handig.”

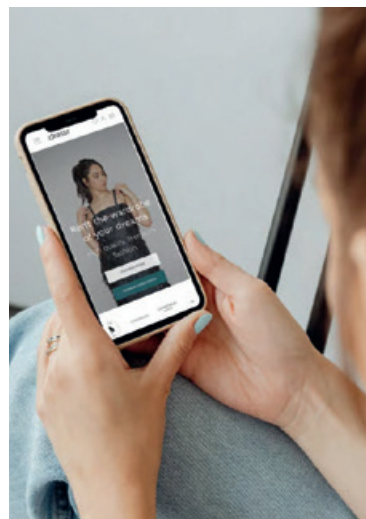
Dit najaar houden jullie opnieuw een Sharing Summit. Wat mogen we daarvan verwachten?

Lieven: “We brengen daar praktijk, beleid en onderzoek samen. UGent presenteert een benchmarkstudie, minister Brouns licht het beleidskader toe. In verschillende sessies zoomen we in op thema’s als logistiek, steden of het verhaal van rental-in-retail. Maar het belangrijkste is de ontmoeting: vorig jaar organiseerden we 120 een-op-eengesprekken tussen deelnemers. Daar ontstaan echt nieuwe verbindingen.”

Brigitte: “We willen vooral inspireren en tonen dat het kan. Dat gedeeld gebruik écht werkt en bijdraagt aan een duurzamer én socialer Vlaanderen.”

Geven jullie zelf het goede voorbeeld? Huren en delen jullie vaak?

Brigitte: “Ik huur zelf ook af en toe iets bij Dressr, bijvoorbeeld kledij voor een speciaal evenement. Vroeger was dat minder evident omdat het aanbod beperkter was, zeker qua maten. Maar intussen zijn er veel meer mogelijkheden. En het zorgt ervoor dat ik bewuster koop: wat ik koop, gebruik ik lang. En wat ik maar af en

Huur slim en bespaar op je kledingbudget met Dressr.

toe nodig heb, huur ik liever.”

Lieven: “Ik huur echt vanalles: gereedschap, kampeermateriaal, een auto als het nodig is. Delen is voor mij een gewoonte geworden. Het gaat over slimmer omgaan met spullen en dat voelt goed.”

Tot slot: wat is jullie hoop voor de toekomst?

Brigitte: “Tegen 2030 wil Vlaanderen 30% minder materiaalverbruik. Dat bereik je niet door hier en daar wat te recycleren. We moeten structureel anders omgaan met spullen. Huren en delen is daar een krachtig antwoord op.”

Lieven: “We willen dat gedeeld gebruik een vanzelfsprekend alternatief wordt. Met professioneel aanbod, transparantie en gebruiksgemak. En met een overheid die dat faciliteert zonder alles te willen regelen. Zo kunnen we samen het verschil maken.”

Meer info, criteria en het inschrijfformulier vindt u op hurendelen.be.

Het verhuuraanbod van A.S.Adventure voor winter en zomer outdoor en sportmateriaal.

VN-kunststoffenverdrag: nog geen akkoord, maar nog steeds veel ambitie

Twee weken onderhandelen in Genève leverde geen akkoord op over een wereldwijd kunststoffenverdrag. Dat stelt de EU en haar lidstaten teleur, maar de ambitie blijft groot. Want Europa wil verder gaan dan een verdrag dat alleen afvalbeheer regelt. Het wil de volledige levenscyclus van plastics aanpakken. Ook al is het nog onduidelijk hoe de onderhandelingen worden verdergezet, de EU blijft ijveren voor een sterk en impactvol akkoord.

Alvat-site krijgt een nieuwe toekomst

Op de voormalige Alvat-site in Buggenhout is een bijkomende sanering nodig. Ondanks eerdere werken stelde OVAM nog steeds verontreiniging vast in bodem en grondwater. De vervuiling is het gevolg van de vroegere activiteiten, waarbij vaten werden gereinigd.

Omwonenden konden op 1 oktober terecht op een infomarkt om meer te vernemen en vragen te stellen. Voor OVAM blijft Alvat een voorbeeldproject: als eigenaar van deze zogenaamde blackfield wil het tonen hoe circulaire en duurzame herontwikkeling mogelijk is.

KORT.link

De Kostwinners: een versterkt verband van Vlaamse partners in de strijd tegen voedselverlies

In Vlaanderen bestaan er heel wat organisaties die elk op hun manier strijden tegen voedselverlies. Die krachten bundelt OVAM in één sterk verband: De Kostwinners. En die gebundelde krachten zijn nodig, want in Vlaanderen gaat er jaarlijks 900 000 ton eetbaar voedsel verloren. Dat zijn zo'n 2 tot 3 volle winkelkarren voedsel per gezin. Zonde van het geld, de grondstoffen, van alle arbeid en middelen om het voedsel op ons bord te krijgen. En van de afvalberg. Daarom brengt OVAM alle organisaties samen die strijden voor één gezamenlijk doel: voedselverlies verminderen met 30% ten opzichte van 2015.

Er schuilt een Kostwinner in elk van ons. Een fiere landbouwer die erover waakt dat er geen gram verloren gaat. Gezinnen die creatief omgaan met restjes. Sociale organisaties die voeding herverdelen onder wie er nood aan heeft. Maar ook veilingen, voedselverwerkende bedrijven, winkels, horecazaken, ...

Kortom: iedereen die meewerkt aan een groenere, verspillingvrije planeet is een Kostwinner. Doet u ook mee? Ontdek op www.dekostwinners.be hoe u met kleine stappen een groot verschil kan maken. Thuis, op kot, op school, met uw lokaal bestuur of tijdens de productie.

Het aantal kg voedsel dat een gemiddelde Vlaming per jaar weggooit

900 000 ton eetbaar voedsel gaat verloren in Vlaanderen

2 tot 3 volle winkelkarren voedsel per gezin

Week van de Handhaving

Van 6 tot en met 12 oktober stond Vlaanderen opnieuw in het teken van de Week van de Handhaving. Mooimakers vroeg die week extra aandacht voor sluikestort en zwerfvuul. Dat deden ze door overtreders aan te spreken, door boetes uit te schrijven en door positieve acties van burgers te waarderen. Zo versterken ze samen de slagkracht in de strijd tegen zwerfvuul en sluikestorten.

Gft apart in alle gemeenten: een grote stap naar minder restafval

Kathleen Schelfhout
OVAM

Experte bij OVAM

Begin 2026 starten de laatste gemeenten in Vlaanderen met de verplichte groente-, fruit- en tuinafvalinzameling. OVAM legt uit waarom, EcoWerkf vertelt hoe het dat al jaren doet en Mirom Roeselare toont op welke manier ze daar met frisse goesting aan beginnen. Drie perspectieven, één doel: minder restafval, meer circulaire impact.

De verplichte gft-inzameling is een grote stap, maar geen vrijblijvende. Kathleen Schelfhout, experte bij OVAM, legt uit waarom deze maatregel nodig is, hoe ze past binnen het bredere afval- en materialenbeleid en wat die betekent voor lokale besturen.

Waarom heeft Vlaanderen beslist om gft-inzameling verplicht te maken?

Dat is eigenlijk tweeledig. Ten eerste is er de Europese verplichting: al het bioafval moet selectief ingezameld en verwerkt worden sinds 2024. Ten tweede willen we tegen 2030 het huishoudelijk restafval terugbrengen tot 100 kg per inwoner. In 2024 zaten we nog aan 125 kg per inwoner op Vlaams niveau. Bioafval is één van de grootste en zwaarste fracties in het huisvuil, dus daar is nog veel winst te rapen.

“Burgers hebben wel eens last van drempelvrees.”

Hoe willen jullie dat concreet aanpakken?

Dat staat in het Lokaal Materialenplan 2023-2030. Dat plan bevat verplichtingen, acties en richtlijnen voor afvalpreventie, inzameling en verwerking voor het lokaal niveau. Gft is daarin een sleutelstroom

Hoe groot is die bioafvalfractie precies?

Uit de laatste sorteeraanlyse blijkt dat 42% van het gewicht van huisvuil nog steeds biolo-

gisch afval is, waarvan meer dan de helft vermijdbaar voedselafval is. Zelfs in gemeenten waar al gft wordt ingezameld, zit er nog veel bioafval in het huisvuil. En dat is jammer, want gft kan verwerkt worden tot compost en biogas. Dat zijn waardevolle producten in een circulaire economie.

Wat betekent die verplichting concreet voor lokale besturen?

Gemeenten die 2024 niet zouden halen voor de organisatie van een gft-inzameling, kregen uitstel tot januari 2026, op voorwaarde dat ze een plan van aanpak indienen. OVAM volgt die plannen actief op, geeft advies en helpt bij keuzes rond recipiënten, frequentie, tarieven en communicatie.

Wat zijn de grootste uitdagingen voor lokale besturen?

Het succes van de inzameling is grotendeels afhankelijk van de participatie. Burgers hebben wel eens last van drempelvrees waardoor in sommige gemeenten de participatie eerder laag is. Dat vraagt extra inspanningen in sensibilisering en communicatie over voordelen en tips om eventuele ongemakken te voorkomen, in combinatie met een goede service en een doordachte tarifiering.

Hoe ondersteunt OVAM die communicatie naar burgers?

We ontwikkelden samen met Interafval communicatietools die lokale besturen helpen om verschillende burgerprofielen te bereiken. Daarnaast werken we

aan een Vlaamse campagne en stimuleren we gemeenten om maatregelen slim te combineren, zoals gft-inzameling invoeren in combinatie met de verhoging van de restafvaltarieven.

Wat als een lokaal bestuur de deadline van 2026 niet haalt?

Dan zijn er consequenties. Volgens VLAREMA geldt er een verbrandingsverbod voor afval dat niet correct ingezameld is. Zonder gft-inzameling mag het huisvuil van die gemeente niet verbrand worden. De verbrandingsinstallatie moet dan een afwijking aanvragen én een dubbele heffing aanrekenen.

Wat is de volgende stap na de invoering?

We willen naar optimalisatie van kwaliteit en participatie. En dan blijft bewustwording cruciaal. Mensen bereiken, blijven sensibiliseren en herhalen wat werkt, zonder te overbelasten. De boodschap moet een vanzelfsprekendheid worden voor elke burger. Naast kwaliteit en participatie blijft ook afvalpreventie op alle vlakken een belangrijke pijler: denk bijvoorbeeld aan de impact van voedselverlies, het extra karton door online shoppen of de druk die textiel legt op onze planeet. Minder afval begint tenslotte vooral bij bewuster consumeren. ●

Eigen compost én energie uit gft: dat is pas circulair

Jonathan De Witte
EcoWerf

Algemeen directeur
bij EcoWerf

Al sinds 1995 haalt EcoWerf in 28 gemeenten in Oost-Brabant groente-, fruit- en tuinafval apart op. Daarmee was de intercommunale één van de pioniers in Vlaanderen die resoluut kozen voor gescheiden inzameling. EcoWerf beschikt niet alleen over een eigen inzamelcircuit, maar verwerkt het gft ook tot compost en – sinds 2023 – tot energie. Jonathan De Witte, algemeen directeur bij EcoWerf, legt uit hoe die aanpak ontstond en evolueerde.

In 1995 zijn we gestart met het apart inzamelen en verwerken van gft. Dat was deels ingegeven door onze verwerkingscapaciteit op dat moment. Een aantal stortplaatsen moest sluiten, en we wilden vermijden dat we met te veel restafval bleven zitten. Daarom hebben we bewust gekozen voor gescheiden inzameling én een eigen verwerkingscircuit.

Wat zijn de voordelen van gescheiden inzameling?

Die zijn enorm. Met het gft dat we inzamelen, produceren we compost: een bodemverbeteraar voor landbouw, tuinbouw en particulieren. Daarnaast produceren we biogas via vergisting. Dat biogas

zetten we om in elektriciteit en warmte. Zo sluiten we de kringloop.

Hoe stimuleren jullie burgers om gft goed te scheiden?

Gemiddeld verzamelen we 62kg gft per inwoner per jaar. Onze aansluitingsgraad ligt rond de 75%. Sinds 2005 werken we met het DifTar-systeem: mensen betalen op basis van het gewicht van hun afval. Dat heeft een groot effect op de ingezamelde hoeveelheden gft. Zo zien we dat de inwoners met inzameling gft via DifTar ruim 40% minder gft aanleveren dan inwoners die met bijvoorbeeld een jaarsticker werken.

Willen jullie zoveel mogelijk gft ophalen?

Nee, integendeel. We willen gft uit het huisvuil halen, maar ook mensen stimuleren om het zelf te verwerken, via kringlooptuinieren of thuiscomposteren, bijvoorbeeld. Tariefbeleid speelt daarin een rol. Snoeiafval is goedkoper op het recyclagepark, gras en blad even duur als gft. Het idee is altijd geweest: stem de tarieven af op het verwerkingscircuit. En zorg dat er een voldoende groot verschil is

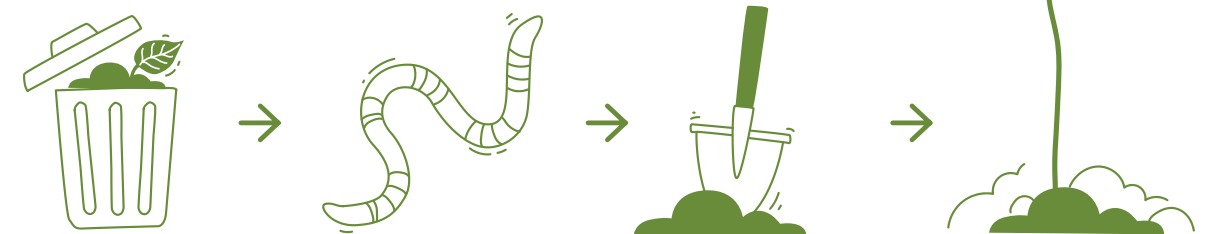
tussen de hoge prijs voor restafval en de lage voor gft. Dat heeft duidelijk een sturend effect.

Wat zijn de ambities voor de komende jaren?

We willen de kwaliteit van het ingezamelde gft verbeteren. Vervuiling heeft een negatieve impact op onze compost. Daarnaast willen we voedselverspilling verminderen: ook al wordt het apart ingezameld, voedsel hoort niet in de afvalstroom.

Welke lessen trekken jullie uit 30 jaar ervaring?

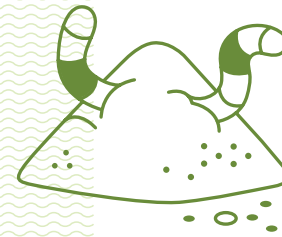
Flexibiliteit is cruciaal. Het weer beïnvloedt onze inzameling sterk. 2022 was droog, 2024 nat – de variatie tussen beide jaren is ruim 10%. Daarom werken we met vier fases, zodat we kunnen opschalen en personeel bijsturen. Ook aanhoudende communicatie over het belang van wat we doen, is ontzettend belangrijk. Mensen appreciëren het dat hun afval niet verbrand, maar verwerkt wordt tot compost en energie. In stedelijke context verdelen we biozakjes en keukenbakjes. Kleine ingrepen, maar ze maken het verschil.

“We willen mensen stimuleren om gft zelf te verwerken.”

Compost of potgrond van uw vroegere groenteschillen?

Die kan u niet enkel kopen bij Ecowerf, maar in heel Vlaanderen. Check <https://vlaco.be/verkooppunten> en gebruik gft-compost in uw tuin.

“Door keuken- en tuinafval apart te houden, kunnen we het optimaal verwerken: keukenafval naar vergisting, tuinafval naar compostering.”

Kleine bakjes, grote impact

Filip Velghe
Mirom-Roeselare

Projectverantwoordelijke

Wat als een kleine gft-bak van 25 liter het verschil maakt in de strijd tegen restafval? In Moorslede testte Mirom-Roeselare een nieuwe aanpak uit, met opvallende resultaten. En die blijven niet lokaal: vanaf 2026 rolt Mirom-Roeselare het systeem uit in twaalf gemeenten. Filip Velghe, projectverantwoordelijke, gidst ons door het experiment, de lessen en de ambities voor morgen.

Waarom koos Mirom-Roeselare voor een proefproject in Moorslede?

Moorslede was een logische keuze: een middelgrote gemeente met een diverse mix van woningtypes en gezinnen. Bovendien ligt ze vlak bij de verwerkingsinstallatie in Ieper. We wilden onder meer nagaan of een kleinere gft-bak mensen kon stimuleren om keukenafval beter te sorteren. Tuinafval werd al apart ingezameld, maar keukenafval belandde nog vaak in het huisvuil.

Jullie kwamen uit bij een bakje van 25 liter?

Keukenafval is vochtiger en minder volumineus dan tuinafval. Een grote container van 120 liter is dan niet logisch. We kozen bewust voor een kleiner formaat dat handiger is, makkelijker te tillen en beter past bij het dagelijkse ritme van gezinnen. Bovendien is het ergonomisch verantwoord voor die gezinnen én de ophalers. Plus: het beperkt de kans op misbruik, want het is moeilijk om er huisvuil in te verstoppert.

Hoe verliep het proefproject concreet?

We selecteerden een representatieve wijk en nodigden 1000 gezinnen uit. Uiteindelijk deden er 160 mee. Elk gezin kreeg een bakje en een uitnodiging voor een infosessie. We vroegen ook vaak om feedback. Ophalers en een ergonomiespecialist dachten mee na. Zo konden we het systeem van alle kanten evalueren.

Wat waren de opvallendste resultaten?

De reacties waren positief. Mensen vonden het bakje handig en gebruiksvriendelijk. Ook de ophalers waren tevreden. We zagen een duidelijke daling van het restafval en een stijging van het ingezamelde gft. En dat ondanks het feit dat we nog met een tweeweekelijkse ophaling van gft werkten.

Zijn er ook verrassende inzichten opgedoken?

Zeker. Sommige deelnemers begonnen spontaan meer te composteren thuis. Anderen gaven aan dat ze bewuster gingen nadenken over hun afval. In warme periodes bleek een wekelijkse ophaling wenselijker. Dat nemen we mee in de verdere uitrol.

Wat zijn de volgende stappen?

Vanaf 2026 rollen we het systeem uit in ons volledige werkingsgebied: twaalf gemeenten, 200 000 inwoners, één beleid. En voor een digitale registratie van de kleine containers werken we ons eigen systeem uit, gebaseerd op UHF-RFID technologie. Daarmee kunnen we containers al identificeren zonder ze aan het ledigingsmechanisme van de vrachtwagen te hangen. We bouwen het geleidelijk op, met ruimte voor bijsturing. Zo temperen we weerstand en kunnen mensen wennen aan het nieuwe systeem.

Hoe past dit project binnen het bredere beleid van Mirom-Roeselare?

Het sluit perfect aan bij onze circulaire ambities. Bioafval is geen afval, maar een grondstof. Door keuken- en tuinafval apart te houden, kunnen we het optimaal verwerken: keukenafval naar vergisting, tuinafval naar compostering. Dat is efficiënter, goedkoper én milieuvriendelijker. Bovendien vermijden we onnodige transportkilometers.

Wat motiveert u persoonlijk in dit project?

Ik hou van projecten die vertrekken van een wit blad. Hier konden we echt iets nieuws op poten zetten, onderbouwd maar met lef. En ik woon zelf in het Mirom-Roeselare-gebied. Het idee dat ik binnenkort overal die kleine bruine bakjes zie opduiken, geeft me voldoening. Dan weet ik: dit is iets waar mensen dagelijks mee aan de slag gaan.

Wat is uw droombeeld voor de toekomst van gft-inzameling?

Dat we evolueren naar een systeem op maat. Geen one-size-fits-all, maar oplossingen die werken voor verschillende contexten. Misschien met kleinere bakjes voor hoogbouw of zoals in het buitenland: met cargofietsen in dichtbebouwde wijken? Maar vooral dat we bioafval niet langer als afval zien, maar als een waardevolle bron. ●

Initiatieven die de weg
plaveien naar een
duurzame toekomst:
OVAM zet ze met
veel enthousiasme in
de kijker. Wilt u zelf
ook in beeld komen?
Laat het ons weten via
ovam.link@ovam.be

Revi wint Ecodesign Award 2025

Enya De Raedemaecker wint de Ecodesign Award 2025 met haar project Revi, een circulair alternatief voor wegwerp-hechtingssets in ziekenhuizen. De herbruikbare Revi-box combineert duurzaamheid met efficiëntie en vermindert de afvalstromen, zonder extra werklust voor zorgteams.

ecodesignaward.be

